

HET HESSENSCHE GOED - DE ULENPAS

Tom van Alst

Inleiding

In het Loilse gedeelte van de Oude Maatsestraat, tegenover huisnummer 4, heeft eeuwenlang een hofstede, een grote boerderij gestaan. Tot begin 1600 werd dit het 'Hessensche Goed' genoemd, hierna kreeg het de naam 'de Ulenpas'. In de 19e en 20e eeuw sprak men meestal over 'den Oelenpas', maar omdat in alle akten vanaf rond 1600 het goed als 'de Ulenpas' wordt vermeld, gebruiken we hier deze naam. Door de eeuwen heen is het goed meerdere keren verbouwd of opnieuw opgebouwd. In 1967 is het geheel gesloopt. Thans is er in het landschap niets meer van te zien.

Veel havezaten in de directe omgeving

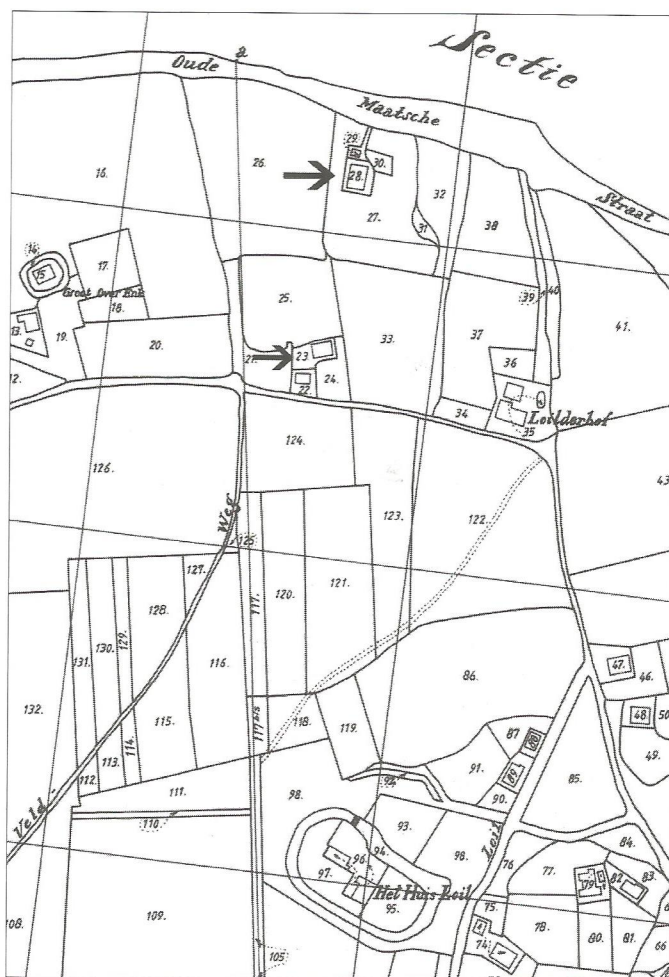
In de directe omgeving van (het Hessensche Goed) de Ulenpas stonden door de eeuwen heen meerdere havezaten en grote boerderijen. Zo grensden de panden 'Loilderhof', 'Udenhof' en 'Overenk' praktisch aan de Ulenpas. Ook deze panden waren allemaal zeer oud; al vanaf 1400 worden ze in de boeken vermeld. In de 14e eeuw was zelfs sprake van een 'kasteel van Loel', later genaamd het 'goed Loil' of 'Huis Loil'. Dit stond op zo'n tweehonderd meter afstand van de Ulenpas.

Wat verder er vandaan stond in Greffelkamp nog een behoorlijk aantal zeer oude havezaten.

Gedeelte van de kadastrale kaart uit 1832 met daarop de panden die er rond 1400 ook al stonden.

De Ulenpas had perceelnummer 28 (bovenste pijl), de Udenhof nummer 23 (onderste pijl).

Bij de overige panden zijn de namen vermeld.

De naam het Hessensche Goed - de Ulenpas

Tot begin 1600 heette het pand 'Hessensche Goed', daarna werd de naam veranderd in 'Ulenpas'. Volgens overleveringen zou de naam 'Ulenpas' afkomstig zijn van een gat in de brandmuur voor de uilen (vandaar de dialectnaam Oelenpas?). Waarom er een naamsverandering heeft plaatsgevonden is niet bekend.
(Een eeuwenoud kasteel bij Hoog Keppel, dat er thans nog staat, heet ook 'Ulenpas'.)

Heel lang waren de 'van Rouwenoorts' eigenaren van de Ulenpas. Een telg uit deze familie, Hendrik van Rouwenoort, was ook heer van Holthuizen bij Loil. Vandaar de straatnaam 'van Rouwenoortweg' in Holthuizen. Dat Hendrik het goed aan de Oude Maatsestraat gewijzigd heeft in 'de Ulenpas' is onwaarschijnlijk. Zoals vermeld vond de naamsverandering plaats rond 1610, Hendrik van Rouwenoort leefde veel later.

De eerste vermeldingen

Het boek 'Register op de leenen van Zutphen' vermeldt het volgende: *'Een goet, genoomt dat Hessensche goet, gelegen in den kerspel van Diedam, met allen sijnen tobeshoren, uutgenomen 6 mergen lants, te leen gemaect tot Zutphenschen rechten, met een pond goets gelts te verheergewaden, bij Wolter van Leynep, anno 1410.'*

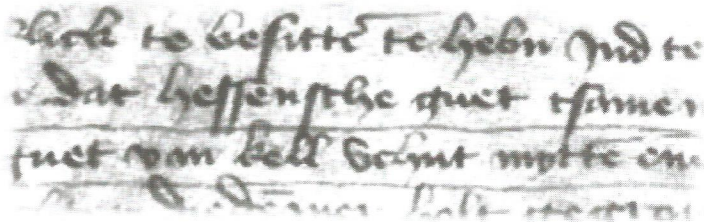
Dit is de oudste vermelding van het Hessensche Goed. Het was in bezit van Wolter van Leynep (Van Lennep), die het goed in 1410 als leen aan Zutphen (Gelre) opdroeg. Deze familie Van Leynep had destijds veel bezittingen in Didam, vooral in Oud Dijk.

Daarnaast is in een koopakte uit 1438 beschreven dat het Hessensche Goed door Ernst van Harderwijk wordt verkocht aan jonker Wilhelm, heer Van den Bergh: *'Rutger van den Paedvoirt, dros van het land van den Berge, oorkondt, dat Ernst van Harderwiick, zijn vrouw Griete en Ernst van Harderwiic die jonge met zijn vrouw Lysesbet verkoopen aan jonker Wilhelm, heer ten Berge, ten Bilant en tot Hedell, het Hessensche goed in het kerspel Diedem, omfattende een slag land groot 19 malderzaad, een boschslag achter Diedemerholt, groot 4 morgen, 6 malderzaad roggeland in Diedemerveld en 4 voederdeel in Loolrebusche.'*

Hieruit blijkt dat grote stukken land bij het Hessensche Goed behoorden. Zo'n 5,5 hectare aan een stuk, daarnaast 3,5 hectare 'bosslag' (bos) achter 'Diemerholt'. Ook hoorde er 3,5 hectare 'roggeland in het Diedemerveld' bij. Als laatste ook nog een kwart deel van het Loilerbos.

Vreemd: hetzelfde goed in handen van twee eigenaren. Mogelijk bestond het (tijdelijk) uit twee delen. De precieze eigendomsverhoudingen is niet meer te achterhalen.

Een stukje uit de akte van 1438 met de tekst 'dat Hessensche Guit'.

Handwritten text from a deed of 1438. The text is in a cursive script and includes the phrase "dat Hessensche Guit".

In andere handen

In 1534 kocht Geryt van Zuylen het Hessensche Goed, die het overdroeg in 1543 aan zijn neef Arndt van Zuylen. Daarna ging het door vererving over naar Willem Bentinck, de zoon van Sander Bentinck en Anna van Zuylen. Deze Willem Bentinck zat er warm-pjes bij, want van zijn moeder erfde hij ook nog de boerderij de Udenhof, die grensde aan het Hessensche Goed. Deze was door de grootvader van Willem Bentinck, Willem van Zuylen, aangekocht. De Udenhof wordt in een akte uit 1601 een 'saelstaete' genoemd. Ook wordt vermeld dat het een goed was waarmee een 'vol markerecht' was verbonden. Beide feiten geven aan dat het een voornaam huis was.

Jaartal	Eigenaren en bewoners
1534	Geryt van Zuylen
1543	Arndt van Zuylen
1560-1610	Willem Bentinck

Pachters bewonen het Hessensche Goed - de Ulenpas

In 1610 droeg Willem Bentinck het Hessensche Goed over aan zijn zoon Caerl. Caerl was de eerste eigenaar die niet op het Hessensche Goed woonde, hij woonde in Nijkerk. Ook werd vanaf die tijd aan het goed de andere naam gegeven: de Ulenpas, toeval of niet?

Vanaf 1610 werd de Ulenpas bewoond door de pachters ervan, zij boerden er ook. Een gedeelte van de opbrengst moesten zij afstaan aan de heren Van den Bergh. Waarschijnlijk hadden zij het tiendrecht behouden, het eeuwenoude recht om het tiende deel van de oogst (of anderszins) van de pachters op te eisen. Er werd door de heren Van den Bergh een 'hulder' aangesteld. Dat was een zaakwaarnemer die erop toe zag dat alles goed verliep en de juiste hoeveelheid afgedragen werd aan de heren Van den Bergh.

De adellijke familie van Voorst

In 1673 kwam de Ulenpas in het bezit van jonker Cesar (of Zeger) Hendrik Otto van Voorst. Hij was een telg uit de rijke familie Van Voorst. Zijn vader was Sweder van Voorst, heer van Enghuizen, het goed nabij Hummelo, dat thans nog bestaat. Sweder had reeds in 1600 de zijde van de koning van Spanje gekozen. In 1619 werd hij door de koning van Spanje tot ridder van St. Jacob del Espada geslagen en tot zijn 'Opperschenker' benoemd. Hij noemde zich hierna "*Don Assuero de Voerst*". Hij overleed na 1625.

In 1696 werd de Ulenpas door Van Voorst verkocht aan Johan Peckels. Na zijn overlijden in 1707 ging de Ulenpas over naar zijn dochter Jacoba Peckels en schoonzoon Pelgrum Pelgrums. Dat ook zij in gegoede kringen verkeerden, blijkt wel uit het feit dat Jacoba's zus, Anna Maria, gehuwd was met Peter Loeffs, stadhouder 'der Heerlijkheid Wehl'. Zij woonden op 'Broekhuizen', een havezate in Wehl. Na het overlijden van de ouders van Jacoba en Anna Maria Peckels, werd in 1707 de nalatenschap verdeeld. Hierbij werd de Ulenpas op 3500 gulden getaxeerd, wat weergeeft dat het destijds een grote boerderij was.

Jaartal	Eigenaren (geen bewoners)
1610	Caerl Bentinck Willemsoon
1645	Jonker Steven Bentinck ten Berencamp (oudste zoon van Caerl)
1658	Roeloff Craenhals van Hettinga
1665	Jvr. Catharina van Heerde, na de dood van haar man Roeloff Craenhals van Hettinga
1673	Jonker Cesar Hendrick Otto van Voorst
1696	Johan Peckels (door koop)
1707	Pelgrum Pelgrums, schoonzoon van Johan Peckels
1713	Dr. Herman Warninck (door koop)
1737	Johan Francis Hendrick Warninck, na de dood van zijn vader Herman
1747	Aleyda Maria de Kooker, na de dood van haar man, J.F.H. Warninck
1752	Willem de Kooker, tweede man van A.M. de Kooker
1752	Mathias Raab, notaris (door koop)
1783 - 1883	Diverse generaties Raab, nazathen van Mathias Raab

De Ulenpas gaat over in andere handen

Doctor Herman Warnick kocht in 1713 tal van goederen rond de Ulenpas. Na zijn dood in 1737 gingen de goederen over op zijn zoon Johan F.H. Warnick. Deze trouwde met Aleyda Maria [achternaam onbekend] met wie hij een dochter, Maria Johanna, kreeg.

Na het overlijden van haar man, hertrouwde Aleyda Maria Warnick met Willem de Kooker. Hij werd eigenaar bij vererving na het overlijden van zijn vrouw Aleyda Maria en vervolgens van zijn stiefdochter Maria Johanna. Een paar jaar later, om precies te zijn in 1755, wilde Willem de Kooker af van de goederen; voor de verkoop machtigde hij Hendrik Visser, de pachter en bewoner van de Ulenpas.

*Geoprocureerde Hendrik Visser Linnan op den
 Ulenpas in de all volmt van de heer Willem
 de Kooker heeft volmacht voor Burgermeester
 Scheepman en Raad des Stads Immersing
 den 16. October 1755. geprocedeert en met het
 gewaonlijke Stads Regule en ondertekeninge
 van den Secretaris Theun bekrachtigt*

Sommige delen werden door Hendrik zelf aangekocht. Van de rest werd notaris Mathias Raab eigenaar.

Familie Visser

In 1752 trouwde Hendrik Visser met Hendrika Raessink. Het echtpaar ging 'op den Ulenpas' wonen. Drie jaar later kocht Hendrik enkele gedeeltes ervan, zoals hiervoor aangegeven. Na de geboorte van het achtste kind overleed moeder Hendrika in mei 1771. Het kinderrijke gezin met de jongste van net vijf jaar, had zo snel mogelijk weer een moeder nodig. Al na ruim twee maanden hertrouwde Hendrik met Christina Plenk. Uit dit tweede huwelijk werden nog eens zes kinderen geboren.

Zoon Hendrik, uit het tweede huwelijk, nam in 1795 de pacht van de Ulenpas over. Hij trouwde toen met Johanna Berntzen, zij gingen op de Ulenpas inwonen. Ook zij kregen een groot gezin: negen kinderen, waarvan er twee jong stierven. In 1816 overleed Hendrik en liet zijn vrouw Johanna achter met zeven opgroeiende kinderen, de jongste was pas zeven jaar. Waarschijnlijk zag de weduwe het niet meer zitten op de Ulenpas, zij vertrok met de kinderen naar Zevenaar.

De eigenaar van de Ulenpas, in die tijd Hermanus F. Raab, was een nazaat van Mathias Raab. Hermanus was rentenier en woonde in Kleef. Alleen al in de gemeente Didam bezat hij ruim 24 hectare grond, waarmee hij gerust een grootgrondbezitter genoemd mocht worden.

Van Hal wordt de nieuwe pachter

De Ulenpas stond niet lang leeg. In hetzelfde jaar (1816) betrokken de nieuwe bewoners de boerderij. Dat waren Jan van Hal en zijn vrouw Aleida Damen samen met hun drie kinderen. In het totaal werden acht kinderen geboren, waarvan er drie jong overleden. Diverse meiden werkten en woonden er door de jaren heen. Knechten hadden ze niet nodig: de vijf opgroeiende kinderen waren allen zonen. Vader Jan overleed in 1844, vier jaar later moeder Aleida, beiden op 63-jarige leeftijd.

Oudste zoon Theodorus trouwde met Johanna Molthoff uit Westervoort en nam de boerderij over. Zij kregen zeven kinderen waarvan er een op vierjarige leeftijd overleed. Om de boerderij draaiende te houden hadden zij verschillende knechten in dienst. Deze werden grotendeels voor één jaar aangenomen, hierna vertrokken zij meestal. Na het vertrek van de knechten en de kinderen, verliet in 1880 weduwe Theodorus van Hal op 66-jarige leeftijd als laatste de Ulenpas. Hij ging naar Gradus Schut, weduwe van Hendrina Damen, een nicht van Theodorus. Gradus was een klompenmaker en woonde in Didam. De Ulenpas, inmiddels een grote oude boerderij, werd niet overgenomen door één van de kinderen. De erfgenamen van H.F. Raab waren nog steeds eigenaar, maar daarin zou binnenkort verandering komen.

Groot Vrieswijk

We gaan eerst een stap terug in de tijd, naar 1852, en een aantal straten verder in Greffelkamp, de huidige Friesickweg. Daar stond de hofstede 'Groot Vrieswijk', die al decennia in het bezit was van de familie Boerstal. Het pand staat er, na verschillende verbouwingen, nu nog steeds op adres Friesickweg 3.

In 1852 trouwde zoon Antonius Boerstal met Maria Seegers en zij namen de hofstede over. Voor hun huwelijk woonden zij er allebei al. Het was het ouderlijk huis van Antonius dat hij geërfd had van zijn ouders Hendrik Boerstal en Maria ter Laak. Maar Maria Seegers woonde er ook al jaren. Zij had er kost en inwoning als meid; ze kon lezen, noch schrijven. Antonius' ouders waren niet echt blij met de keuze van hem om met

de meid te trouwen, maar hij hield voet bij stuk. Hij trouwde wel onder huwelijkse voorwaarden, op advies van zijn broer Gerrit. Dat was een wijs besluit, want zo'n tien jaar later overleed Antonius, Maria was in verwachting van hun vijfde kind.

De hofstede 'Groot Vrieswijk' kwam op naam te staan van de vijf kinderen van Maria, zij mocht er uiteraard wel blijven wonen, ook al in het belang van de kinderen. Drie jaar later, in 1865, hertrouwde Maria met Hendrik Koenders. Hendrik was afkomstig van boerderij 'Bomerskolk', eveneens in Greffelkamp (nu: Vincwijcweg 20). Hendrik was destijds 36 jaar, Maria al 43 jaar. Dit huwelijk had echter een nog korter bestaan: in oktober 1866 overleed Maria. Anderhalf jaar later trouwde Hendrik opnieuw, nu met de 43-jarige Hendrika Som. Zij bleven op 'Groot Vrieswijk' wonen en ook zij bleven kinderloos. Dat het in de puberteit van de kinderen Boerstal niet altijd boterde met hun 'stiefouders' blijkt wel uit het feit dat ze al jong bij diverse families ondergebracht werden. Een aantal jaren nadat alle kinderen op zichzelf waren gaan wonen, besloot Hendrik om ook weg te gaan, samen met zijn vrouw Hendrika en de enige meid die er nog werkte. Zij betrokken een oude leegstaande boerderij: de Ulenpas.

Hendrik Koenders koopt de Ulenpas

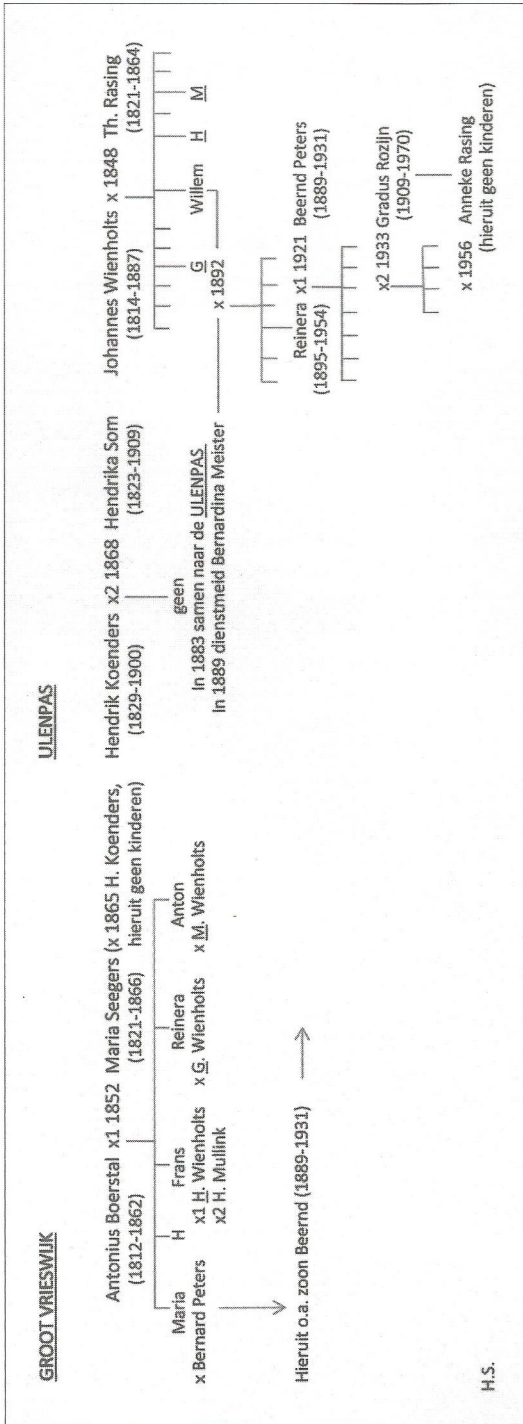
In 1883 kocht Hendrik Koenders de Ulenpas en ging er samen met zijn vrouw Hendrika Som ook wonen. Hendrik had het gekocht van de familie Raab, die het goed al vanaf 1752 in bezit had. Daarmee was Hendrik sinds 1610 de eerste eigenaar die ook daadwerkelijk op de Ulenpas woonde. De meid, Maria Engelberts, verhuisde mee naar de Ulenpas. De Ulenpas was destijds al een zeer oud goed en daarom liet Hendrik het grotendeels verbouwen. Na het vertrek van Maria Engelberts namen Hendrik en zijn vrouw in 1889 een nieuwe meid in dienst: Bernardina Meister uit Groessen; dit zou haar geen windeieren leggen.

De Ulenpas in 1964 (Collectie OVD)

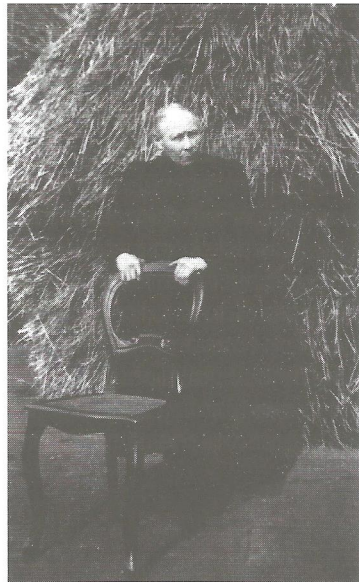
Willem Wienholts komt op de Ulenpas

Wat verderop in de Oude Maatsestraat woonde het gezin van Jan Wienholts en Theodora Rasing (nu: nr. 12), een gezin met tien kinderen. In de jaren tachtig van de 19e eeuw zochten de kinderen succesievelijk hun eigen weg. Drie van de kinderen Wienholts trouwden met kinderen van Antonius Boerstal en Maria Seegers. Uitgerekend de drie van de vijf die Hendrik Koenders mede opvoedde.

Zie schema voor onderlinge relaties.

Daarnaast was er nog een broer Willem van Jan Wienholts die interesse toonde voor Bernardina Meister, de meid van Hendrik en Hendrina Koenders. Hendrik en Hendrina waren al op leeftijd en opvolgers waren er niet, ze waren immers kinderloos. Bernardina beviel hen zo goed, dat ze besloten om de Ulenpas aan haar over te dragen. Op 1 juli 1892 trouwde Bernardina met Willem Wienholts; het jonge echtpaar ging boeren op de Ulenpas.

Bernardina Wienholts-Meister op hoge leeftijd, ze werd 80 jaar oud. (Fotocollectie familie Jansen)

Het gezin van Willem Wienholts en Bernardina Meister:

naam	geboren	overleden	gehuwd met
Theodora R.	08-05-1894	27-08-1955	Theodorus Wigman
Reinera Th. (Reintje)	04-10-1895	16-09-1954	1. Bernardus (Beernd) Peters 2. Gerhardus (Gradus) A. Rozijn
Johannes H.	14-11-1897	13-10-1981	Berendina J. Kelderman
Hendrikus G.	14-11-1899	23-10-1966	Elisabeth J. Menting
Maria A.	25-07-1902	24-02-1903	-
Antonius W.	24-02-1907	19-02-1972	1. Geertruida Hebing 2. Mechelina J. Peters

Beernd Peters neemt de Ulenpas over

Willem en Bernardina Wienholts kregen zes kinderen, drie zonen en drie dochters. Een van deze dochters, Maria Aleida, overleed na zeven maanden. Al op jonge leeftijd gingen de kinderen in betrekking. Er moest geld verdiend worden, zo hadden ze thuis minder borden aan tafel om te vullen.

Dochter Reintje (Reinera) kreeg, nadat ze ruim een jaar in Duiven in betrekking was geweest, verkering met Beernd (Bernardus) Peters. Hij woonde ook aan de Oude Maatsestraat, op 'Klein Vrieswijk'.

Hij was een zoon van Naatje (Bernardus Antonius) Peters en Miet (Maria) Boerstal. Ook Miet Boerstal was een van de stiefkinderen die Hendrik Koenders op 'Groot Vrieswijk' had opgevoed.

Op 3 juni 1921 trouwden Beernd Peters en Reintje Wienholts, zij namen op hun beurt de Ulenpas over.

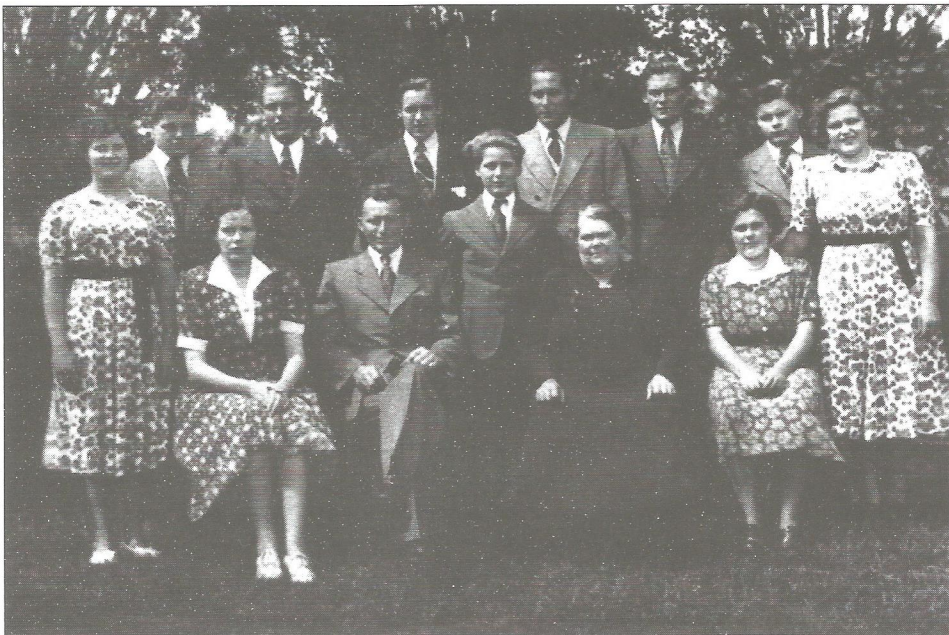
*Huwelijksfoto van Beernd Peters
en Reintje Wienholts uit 1921.
(Fotocollectie familie Jansen)*

Het gezin van Beernd Peters en Reintje Wienholts:

naam	geboren	overleden	gehuwd met
Wilhelmus B. (Wim)	22-03-1922	03-08-2004	Stien Rasing
Bernardus J. (Berend)	09-07-1923	08-02-2001	Traut Welling
Bernardina M. (Diny)	07-04-1925	30-08-2015	Theet Jansen
Henricus B. (Hent)	20-07-1926	24-02-2002	Mientje Hageman
Johannes H. (Jan)	23-01-1928	22-07-2016	Trees Peters
Maria G. (Riet)	27-07-1929	09-10-2002	-
Antonius J. (Teun)	25-07-1931	25-03-2016	Diny Hageman

Beernd Peters overlijdt

Na tien jaar huwelijk overleed vader Beernd (op 1 oktober 1931), en liet zijn vrouw Reintje achter met zeven kinderen. Dit was een groot drama: de jongste van het stel, Teuntje, was net twee maanden oud. Er moest snel een andere man 'op den Ulenpas' komen, het werk op de boerderij moest doorgaan, de kinderen opgevoed.

Het gezin Peters/Rozijn-Wienholts, begin jaren vijftig. Staand v.l.n.r.: Annie Rozijn, Teun, Hent, Jan, Gerrit Rozijn ervoor, Berend, Willem, Theet Rozijn, Tonnie Rozijn. Zittend v.l.n.r.: Diny, vader Gradus Rozijn, moeder Reintje Rozijn-Wienholts, Riet. De kinderen die alleen benoemd zijn met voornamen zijn 'kinderen Peters'. (Fotocollectie familie Jansen)

Een kleine twee jaar later was het pas zover. Gradus Rozijn uit Holthuizen (nu: Holtuizenestraat 12), trouwde met Reintje Wienholts. Gradus was een jongeman van 24 jaar die vijf jaar daarvoor Didam verlaten had om in de Achterhoek als knecht bij boeren te gaan werken. Volgens het bevolkingsregister keerde hij eind februari 1933 terug naar Holthuizen. Hij ging 'op den Ulenpas' als knecht werken, wat uitdraaide op een huwelijk met de weduwe Reintje met zeven kinderen. Zij was bij haar trouwen bijna 38 jaar. Het was geen vetpot op de Ulenpas, destijds in de crisisjaren. Vier kinderen werden er nog geboren in het gezin Rozijn-Wienholts.

naam	geboren	overleden	gehuwd met
Antonia E. (Tonnie)	14-05-1934	-	-
Anna M. (Annie)	07-09-1935	-	Wim Bolder
Theodorus G. (Theet)	17-04-1938	1984	Tinie Godschalk
Gerardus J. (Gerrit)	20-12-1939	-	Tilly Beideler

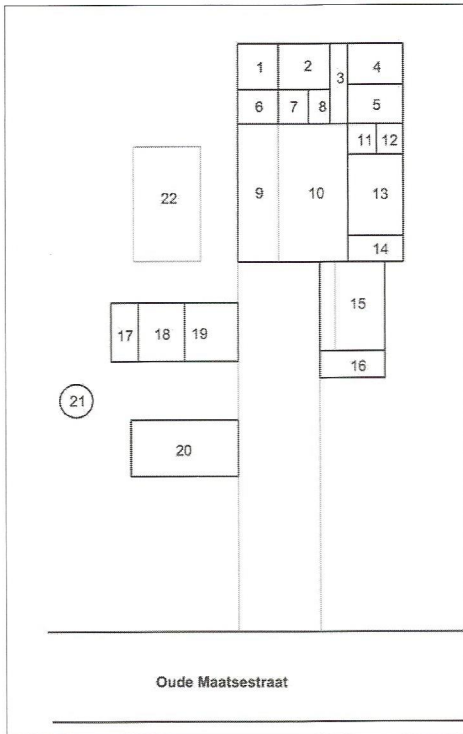
Gradus, het nieuwe hoofd van het gezin, was maar zo'n dertien jaar ouder dan de oudste twee zonen in het gezin. Dit gaf behoorlijk wat problemen en strubbelingen. Toch moesten ze het samen zien te rooien. In die tijd, eind jaren dertig, werd voor de broodnodige ontspanning in Loil een voetbalvereniging opgericht, Hertha genaamd. Het veld ervan lag in de wei direct naast de Ulenpas. Of eigenlijk direct naast de mestvaalt ervan, waardoor regelmatig ballen bevuild werden. Gradus Rozijn en zijn stiefzonen Wim en Berend Peters voetbalden vaak mee.

De kinderen vliegen uit

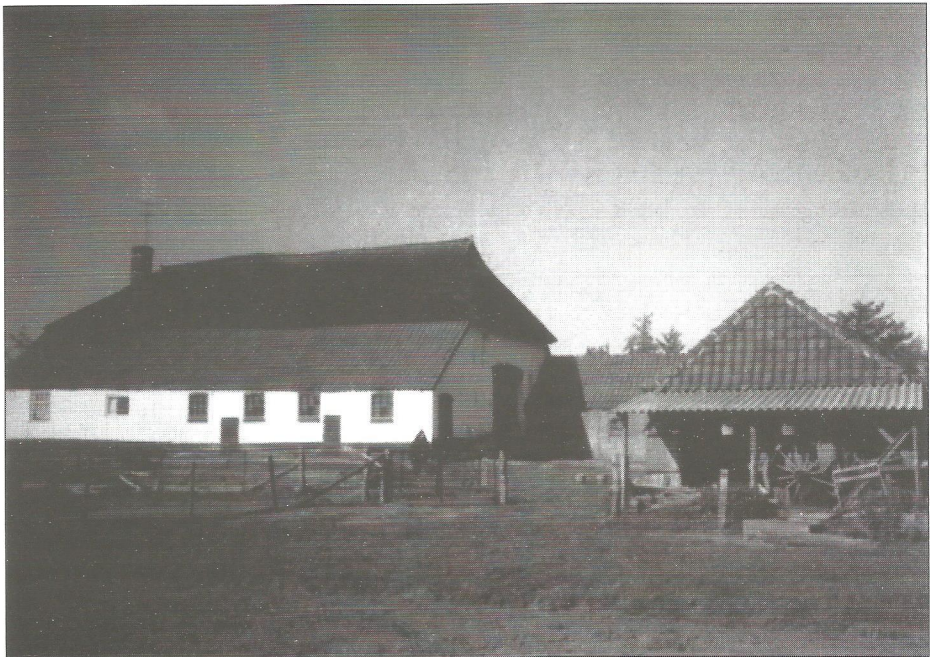
Na de oorlog zochten de kinderen langzaam maar zeker hun eigen weg. Oudste dochter Diny trouwde in 1949 met Loilenaar Theet Jansen (van de mulder). Na een paar jaar in Holthuizen gewoond te hebben, verhuisden ze naar de nieuwbouw in Loil.

Het boeren zat de oudste zoon van hen, Louis, in het bloed. Als klein jongetje van een jaar of vijf fietste hij geregeld naar de Ulenpas om daar te helpen bij zijn opa. Hele zomervakanties lang was hij dag en nacht daar te vinden. "Ja, dat was een geweldige tijd," zo zei hij. "Ik ben daar echt gevormd, maar er ging ook wel eens wat mis," vervolgt Louis. "Zo zou ik eens een dik koetouw vlechten, dat aan het eind afgebrand moest worden. Dat afbranden ging niet goed, maar een gedeelte van de veldschuur is meegegaan in de brand. Opa was uiteraard flink boos." Oma Reintje was in 1954 al gestorven.

Op de schematische tekening hierna is goed te zien dat de bewoners van de Ulenpas zoveel mogelijk zelfvoorzienend waren. Veel boeren waren dat. Het geeft ook de sfeer weer van die tijd, eind 19e eeuw, eerste helft 20e eeuw. Destijds was de Ulenpas een behoorlijk grote boerderij.

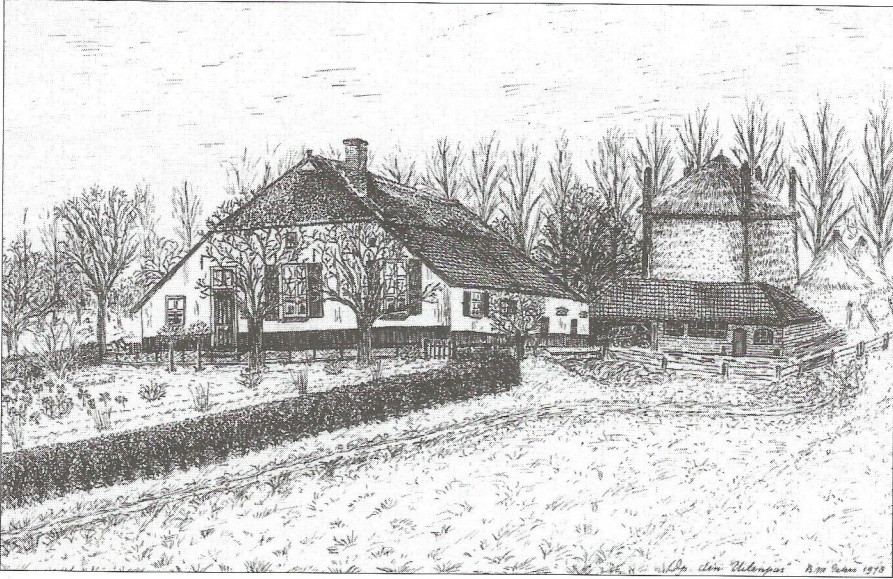
- 1 = 'Zondagse' kamer of 'Goede kamer'
- 2 = 'Door de weekse' kamer of Woonkamer
- 3 = Gang
- 4 = Keuken (de 'geut')
- 5 = Opkamer (boven kelder)
- 6 = Slaapkamer
- 7 = Slaapkamer
- 8 = Slaapkamer
- 9 = Koestal (met 9 koeien)
- 10 = Deel
- 11 = Zompput (etensresten voor varkens)
- 12 = WC ('poepdeus', plank met rond gat)
- 13 = Varkenshokken en ruimte voor drie pinken (eenjarig rund)
- 14 = Paardenstal
- 15 = Kraamstal zeugen ('moedervarkens')
- 16 = Opfokhok voor hennen
- 17 = Karschop (Afdak voor karren)
- 18 = Kippenhok voor ca. 200 leghennen
- 19 = Pinkenstal (voor 7 pinken) met kelder
- 20 = Veldschuur
- 21 = Hooimijt (zorgvuldig gestapeld hooi)
- 22 = Mestvaalt (mesthoop) met kelder

Zijkant van de Ulenpas met aanbouw, schuur en, rechts voor, de karschop.
(Fotocollectie OVD)

Overname gaat niet door

In de jaren zestig was er sprake van dat kleinzoon Louis Jansen de Ulenpas zou overnemen. Jarenlang had hij er met veel plezier gewerkt, buiten de schooltijden om. Ook de jongste zoon van Gradus Rozijn, Gerrit, had even met de gedachte gespeeld om het bedrijf over te nemen. Maar het pand was erg oud, er moest veel geïnvesteerd worden, dat durfde men niet aan. Besloten werd om het geheel te slopen en de gronden te verkopen aan Stichting Beheer Landbouwgronden, wat in 1967 ook gebeurde.

Pentekening 'Op den Ulenpas' door oud-bewoonster Diny Jansen-Peters (1978).

Hiermee kwam een einde aan zeker zo'n zes eeuwen het Hessensche Goed / de Ulenpas aan de Oude Maatsestraat in Loil. In het veld is er nu niets meer van te zien. Verhalen uit overlevering zijn er nog wel, maar worden steeds minder. Hopelijk wordt met dit artikel de historie van het Hessensche Goed / de Ulenpas niet vergeten!

Bronnen

Dalen, A.G. van, *Gelderse Historie in de Liemers* (Den Haag 1971)

Diverse akten van Huis Bergh

Nieuw Archief Didam (N.A.D.), Bevolkingsregisters

Schilfgaarde, A.P. van, *Register op de leenen van Huis Bergh* (Arnhem 1929)

Stevens, Henk, *Klein Vrieswijk, Groot Vrieswijk, of gewoon: Vrieswijk?* (Didam 2005)

*Met dank aan Trees Tiemes voor genealogisch onderzoek,
Dinie Teelen voor onderzoek in het Oud Rechterlijk Archief
en Louis Jansen voor zijn mondelinge informaties.*